

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра економічної теорії

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ЕКОНОМІКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма / спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2018, 2019

Викладач – Губін Кирил Григорович,
к. е. н., доцент кафедри економічної теорії

12 червня 2020 р.

Харків – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Економіка інтелектуальної власності» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 10 с.

Розробник

Губін Кирил Григорович – доцент кафедри економічної теорії,
кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної теорії,
докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії
(протокол № 10 від 12 червня 2020 р.)

Завідувачка кафедри Л. С. Шевченко

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Економіка інтелектуальної власності
Вид навчальної дисципліни	За вибором студента, належить до циклу навчальних дисциплін загальної фахової підготовки.
Викладач	Губін Кирил Григорович , к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії НЮУ імені Ярослава Мудрого.
Контактний телефон	+38 057 704 92 58
E-mail	hubin@ukr.net
Консультації	Понеділок, середа, п'ятниця – 13-00–14-00, Центральний корпус НЮУ, а. 224, 225.
Онлайн консультації у Facebook	Business Economics. Актуальна освіта в НЮУ імені Ярослава Мудрого: https://www.facebook.com/groups/701530796898235/ ; Нові економічні та управлінські спеціальності НЮУ імені Ярослава Мудрого: https://www.facebook.com/groups/196735574432249/ ; Consulting forever: https://www.facebook.com/groups/1429039653865820/ .

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються основні категорії, завдання та методологія навчальної дисципліни «Економіка інтелектуальної власності». Надається характеристика інтелектуальній власності та нематеріальній економіці. Висвітлюється система інтелектуальної власності. Розкриваються суб'єкти та об'єкти інтелектуальної власності. Наука і наукові ресурси розглядаються як джерела інтелектуальної власності та інтелектуального капіталу. Висвітлюється вплив освіти на формування та розвиток інтелектуальної власності та інтелектуального капіталу. Розкривається роль охорони здоров'я у відтворенні інтелектуального капіталу. Характеризуються консалтинг та його роль у формуванні інтелектуальної власності й інтелектуального капіталу. Інтелектуальна власність висвітлюється як нематеріальний актив. Розкривається комерціалізація інтелектуальної власності. Інтелектуальний капітал характеризується як форма реалізації інтелектуальної власності. Висвітлюються міжнародні аспекти використання об'єктів інтелектуальної власності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретичних і практичних знань про категорії, причинно-наслідкові зв'язки, суперечності, механізми, підходи, методи економіки інтелектуальної власності, та розвиток на цій основі комплексу компетентностей щодо ефективного формування та використання інтелектуальної власності.

Завдання:

- засвоєння категоріально-понятійного апарату, законів, закономірностей та суперечностей економіки інтелектуальної власності;
- пізнання завдань і принципів економіки інтелектуальної власності;
- опанування сучасних підходів до управління інтелектуальною власністю;
- формування здатності до свідомого вибору та застосування на практиці методів та інструментів економіки інтелектуальної власності;
- пізнання механізмів саморегулювання та регулювання економіки інтелектуальної власності;

- опанування теоретичних та практичних аспектів формування інтелектуальної власності;
- набуття умінь із комерційного використання об'єктів інтелектуальної власності.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Економічна теорія», «Історія економіки та економічної думки», «Інституціональна економіка», «Макроекономіка», «Менеджмент», «Економічна політика», «Фінансова система».

Кореквізити: «Інтелектуальна економіка».

Постреквізити: «Оцінка вартості бізнесу», «Економічна безпека підприємства», «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- проаналізувати сутність інтелектуальної власності та економіки інтелектуальної власності;
- пояснити зміст та структуру системи інтелектуальної власності;
- охарактеризувати сутність та види суб'єктів та об'єктів інтелектуальної власності;
- розкрити роль науки та наукових ресурсів як джерел інтелектуальної власності та інтелектуального капіталу;
- висвітлити вплив освіти на формування та розвиток інтелектуальної власності й інтелектуального капіталу;
- розробити комплекс заходів, спрямований на ефективну охорону інтелектуальної власності;
- використати інтелектуальну власність у якості нематеріального активу організації;
- вибрати оптимальну форму комерціалізації об'єкта інтелектуальної власності;
- розробити стратегію управління інтелектуальним капіталом організації;
- охарактеризувати міжнародні аспекти використання об'єктів інтелектуальної власності.

Розклад занять з навчальної дисципліни на 2020/2021 н. р. для студентів денної форми навчання

Тиждень	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
1.	1. Основні категорії, завдання та методологія навчальної дисципліни «Економіка інтелектуальної власності».		
	2. Інтелектуальна власність та нематеріальна економіка.		

Тиждень	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
2.	3. Система інтелектуальної власності. 4.1. Суб'єкти інтелектуальної власності.		
3.	4.2. Об'єкти інтелектуальної власності.	1. Основні категорії, завдання та методологія навчальної дисципліни «Економіка інтелектуальної власності». <i>Література:</i> 1-3.	
4.	5.1. Науково-технічна діяльність, НДДКР та наукомістке виробництво.	2.1. Інтелектуальна власність. <i>Література:</i> 1; 3.	Історія виникнення та розвитку права інтелектуальної власності.
5.	5.2. Науково-технічні послуги. Міжнародне науково-технічне співробітництво.	2.2. Нематеріальна економіка. <i>Література:</i> 1; 2.	
6.	6. Вплив освіти на формування та розвиток інтелектуальної власності й інтелектуального капіталу.	3.1. Головні елементи системи інтелектуальної власності. <i>Література:</i> 1; 3.	
7.	7. Охорона здоров'я і відтворення інтелектуального капіталу.	3.2. Суперечності інтелектуальної власності. Формування національної системи інтелектуальної власності в Україні. <i>Література:</i> 1; 3.	Державне регулювання інтелектуальної власності в Україні.
8.	8. Консалтинг та його роль у формуванні інтелектуальної власності й інтелектуального капіталу.	4.1. Суб'єкти інтелектуальної власності. <i>Література:</i> 1; 3.	
9.	9. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив.	4.2. Об'єкти інтелектуальної власності. <i>Література:</i> 1; 3.	Особливості оформлення прав на різні види об'єктів інтелектуальної власності.

Тиждень	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
10.	10. Комерціалізація інтелектуальної власності.	5.1. Науково-технічна діяльність, НДДКР та наукомістке виробництво. <i>Література: 2.</i>	Національна інноваційна система.
11.	11. Інтелектуальний капітал як форма реалізації інтелектуальної власності.	5.2. Науково-технічні послуги. Міжнародне науково-технічне співробітництво. <i>Література: 2.</i>	
		6. Вплив освіти на формування та розвиток інтелектуальної власності й інтелектуального капіталу. <i>Література: 2.</i>	Вплив української освіти на формування інтелектуального капіталу: проблеми та перспективи.
12.	12.1. Міжнародне передання прав інтелектуальної власності.	Колоквіум.	
		7. Охорона здоров'я і відтворення інтелектуального капіталу. <i>Література: 2.</i>	
13.	12.2. Світова інтелектуальна квазірента. Міжнародні установи з охорони інтелектуальної власності.	8.1. Економічний консалтинг. <i>Література: 2.</i>	Структура ринку економічного консалтингу в Україні.
		8.2. Консалтингові ресурси як чинник формування та накопичення інтелектуального капіталу суб'єктів господарювання. <i>Література: 2.</i>	
14.		9.1. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. <i>Література: 1; 3.</i>	Структура нематеріальних ресурсів сучасних підприємств.
		9.2. Плата за користування нематеріальними активами. Оцінювання об'єктів інтелектуальної власності. <i>Література: 1; 3.</i>	Використання нематеріальних активів для отримання роялті, паушальних та комбінованих платежів.

Тиждень	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
15.		10.1. Сутність комерціалізації інтелектуальної власності. Ринок інтелектуальної власності. <i>Література:</i> 1; 3.	Головні форми комерціалізації інтелектуальної власності в Україні.
		10.2. Форми комерціалізації інтелектуальної власності. Інфраструктура та посередники комерціалізації інтелектуальної власності. <i>Література:</i> 1; 3.	
16.		11.1. Сутність інтелектуального капіталу та його взаємозв'язок з інтелектуальною власністю. <i>Література:</i> 1-3.	Фірмово-специфічний людський капітал.
		11.2. Управління інтелектуальним капіталом організації. <i>Література:</i> 2.	Головні підходи до управління інтелектуальним капіталом організації в Україні.
17.		12. Міжнародні аспекти використання об'єктів інтелектуальної власності. <i>Література:</i> 1.	Всесвітня організація інтелектуальної власності.
		Колоквіум.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів може здійснюватися у таких формах:

- підготовка до активного слухання лекцій;
- виконання домашніх завдань;
- поглиблене вивчення питань, що розглядалися на лекції;
- написання есе та рефератів;
- підготовка до активних форм навчання на практичних заняттях;
- вивчення досвіду та узагальнення практики управління інтелектуальною власністю;
- участь у роботі наукового гуртка;
- підготовка тез наукових доповідей;
- написання та рецензування наукових статей;

- анотація прочитаної додаткової літератури;
- підготовка до участі у конкурсах студентських наукових робіт;
- участь у підготовці наочних або технічних засобів навчання;
- підготовка до колоквиумів.

Інформаційне забезпечення курсу

Основна література

1. Економіка інтелектуальної власності: науково-методичні матеріали / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2015. 120 с. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/12373> (дата звернення: 02.06.2020).

2. Нематеріальна економіка: управління формуванням і використанням інтелектуального капіталу: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2014. 404 с. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/12375> (дата звернення: 01.06.2020).

3. Гордійчук А. С., Стахів О. А. Економіка інтелектуальної власності: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2012. 330 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/1823> (дата звернення: 01.06.2020).

Додаткова література

4. Безпека людського розвитку в правовій, соціальній державі: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін.; за ред. Л. С. Шевченко. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 850 с. Депоновано у ДНТБ України 24.09.2013, №43-Ук2013. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/4595> (дата звернення: 01.06.2020).

5. Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін.; за ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2010. 448 с.

6. Губін К. Г. Перетворення інтелектуального капіталу фірми на головне джерело конкурентних переваг в українській системі формування доходів. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право.* 2014. № 4 (19). С. 30-45. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/2014/09/05/перетворення-інтелектуального-капіт/> (дата звернення: 02.06.2020).

7. Губін К. Г. Протидія експлуатації інтелектуального потенціалу як складова процесу розбудови соціально-ринкової системи формування доходів в Україні. *Вісник Міжнародного слов'янського університету. Серія: Економічні науки.* 2013. Т. 16. № 1-2. С. 94-102.

8. Губін К. Г. Розвиток бізнес-консалтингу в Україні: проблема корупційної ренти та її розв'язання. *Економічна теорія та право.* 2018. № 4 (35). С. 124-135. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2018-35-4-124>

9. Губін К. Г. Сутність та структура інтелектуального капіталу фірми. *Економічна теорія та право.* 2015. № 2 (21). С. 45-60. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/2015/03/17/сутність-та-структура-інтелектуальн/> (дата звернення: 02.06.2020).

10. Економіка підприємства: навч. посібник / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 208 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2011/0019.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

11. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2009. 312 с.

12. Економічна теорія: навч. посібник / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
13. Міжнародна економіка: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за заг. ред. С. М. Макухи. Харків: Право, 2012. 192 с.
14. Національна економіка: навч. посібник / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 182 с.
15. Основи економічної теорії у структурно-логічних схемах: навч. посібник / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид., змін. та допов. Харків: Право, 2013. 136 с.
16. Соціальна держава: досвід політико-економічного аналізу: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, К. Г. Губін та ін. ; за ред. Л. С. Шевченко. Харків: «Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. 275 с. Депоновано у ДНТБ України 23.04.12, № 12-Ук2012. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/4596> (дата звернення: 02.06.2020).
17. Шевченко Л. С. Стратегічний інноваційний менеджмент: навч. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 155 с.
18. Сілаєв В. І., Гавенко В. В. Економіка інтелектуальної власності: навч. посіб. Донецьк: ДонДУУ, 2007. 199 с.

Вимоги викладача

Вивчення «Економіки інтелектуальної власності» має базуватися на використанні конспекту лекцій та рекомендованої літератури. На додаток до них, задля різнобічного вивчення процесів та явищ економіки інтелектуальної власності, бажано застосовувати додаткові джерела з альтернативними поглядами щодо питань навчальної дисципліни.

Студенти повинні: регулярно відвідувати заняття згідно з розкладом; систематично засвоювати навчальний матеріал; долучатися до активних форм навчання; своєчасно та якісно виконувати завдання; активно працювати на практичних заняттях; відпрацьовувати пропущені практичні заняття; дотримуватися норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf), дотримуватися правил суспільного життя та поведінки у навчальному закладі.

Студентам рекомендується: брати активну участь в обговоренні дискусійних питань; формувати та висловлювати власну думку з проблем навчальної дисципліни; брати участь у роботі наукового гуртка кафедри; писати наукові статті та реферати; долучатися до наукових конференцій, Facebook лекторіума та Facebook тренінгів.

В процесі підготовки наукових матеріалів (рефератів, доповідей, статей тощо) рекомендується віднаходити та аналізувати літературні джерела, що містять різні або навіть протилежні погляди чи факти, аби розкрити проблему більш різнобічно, з урахування різних наукових позицій.

Під час занять студентам дозволяється використання мобільних телефонів, планшетів, ноутбуків тощо лише у навчальних цілях. Для відповіді на термінові дзвінки або у разі нагальної потреби подзвонити необхідно спитати дозволу викладача, вийти з аудиторії та лише після цього розмовляти по телефону.

Контрольні заходи результатів навчання

Для оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Економіка інтелектуальної власності» проводиться поточний та підсумковий контроль. Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Складовими *поточного контролю* знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях. Проводиться із застосуванням таких засобів: усне,

письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, peer review, контрольна робота.

За підсумками практичного заняття студент може отримати оцінку за чотириохвальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів та помножується на 3. Максимальна оцінка за результатами контролю знань за кожен з трьох модулів становить 15 балів;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни у формі колоквіумів. Студенти складають два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 25 балів.

Також студенти мають виконати завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Колоквіуми			
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 15	max 15	max 15	max 25	max 25	max 5	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	Не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34